

noordbrabants
museum

jaarverslag
2020

Inhoudsopgave

Woord vooraf	04
Bericht van de Raad van Toezicht	07
Facts & figures	08
Marketing en communicatie	09
Tentoonstellingen	11
Collectie	17
Educatie	20
Development	25
De onderneming	29
Reacties op social media	34
Financiële cijfers	38
Bijlagen	38
Aanwinsten, bruiklenen en schenkingen	40
Toezicht en directie	41
Culturele samenwerking	42
Partners	43
Colofon	

Woord vooraf

In het voorjaar van 2020 kwam het maatschappelijke leven als gevolg van de coronacrisis brusk tot stilstand, zowel in Nederland als in andere landen. De samenleving werd geconfronteerd met een tot dan toe ongekende situatie, die zeker voor de culturele sector stevige consequenties zou hebben. Op donderdag 12 maart werden alle Nederlandse musea per direct gesloten. Dat betekende dat onze zojuist geopende tentoonstellingen niet langer konden worden bezocht, de feestelijke opening van de nieuwe Van Goghpresentatie moest worden uitgesteld, onderwijsactiviteiten stil kwamen te liggen, de uitvoerbaarheid van toekomstige projecten onzeker leek en medewerkers plotseling verplicht werden om vanuit huis te werken.

Op maandag 1 juni, tweede pinksterdag, kwam er na een 'lockdown' van bijna twaalf weken een einde aan de gedwongen sluiting van het museum. In aanwezigheid van cultuurgedeputeerde Wil van Pinxteren gingen de deuren van het museum weer open. Bezoek werd onder strenge voorwaarden en met de nodige beperkingen (eenrichtingsverkeer, een beperkt aantal bezoekers per zaal, voorafgaande aanmelding en gezondheidscheck) weer mogelijk. Na een sluiting van twee weken in begin november, gevolgd door een kortstondige heropening vanaf 19 november, moesten de musea op 15 december als gevolg van de toenemende aantal coronabesmettingen opnieuw voor enkele maanden hun deuren sluiten. Deze derde lockdown zou zelfs nog langer duren dan de eerste.

Ondanks deze tegenslag is het team van Het Noordbrabants Museum niet bij de pakken neer gaan zitten. Reeds in een vroeg stadium van de eerste lockdown werden de noodzakelijke scenario's uitgewerkt, prognoses gemaakt en plannings aangepast. Medewerkers bleken uitstekend in staat zich aan de nieuwe situatie aan te passen. Externe partijen zoals buitenlandse bruikleengevers toonden begrip voor de noodzaak om gemaakte afspraken te veranderen of tentoonstellingen uit te stellen. Van de nood werd een

deugd gemaakt door presentaties te vernieuwen, onderhoudswerkzaamheden naar voren te halen en het complex aan te passen aan de anderhalvemetervoorschriften.

Bijzondere omstandigheden vragen om extra actie. Om in een periode van verminderde zichtbaarheid toch het contact met onze doelgroepen te bewaren en potentiële belangstellenden aan ons te binden, verhoogden we met spoed onze inspanningen op het gebied van social media, organiseerden we als een van de eerste musea in Nederland online rondleidingen en zonden we gedurende het hele jaar talloze persoonlijke digitale boodschappen naar onze vrienden, subsidiënten en sponsors. De hiermee opgedane ervaringen zijn heel positief en vormen een fundament voor verdere ontwikkeling van onze onlinestrategie.

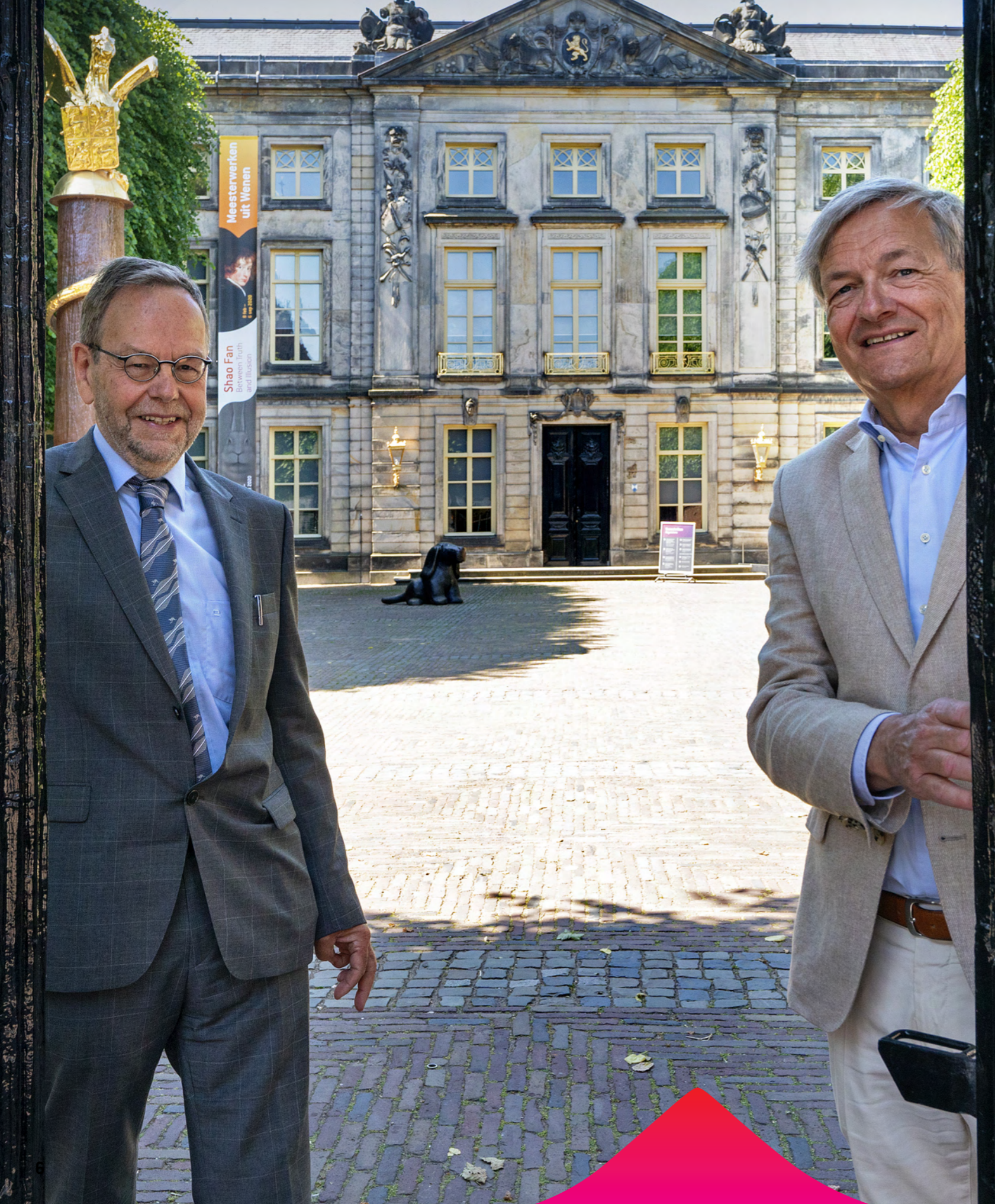
Ondertussen stonden de leden van de raad van toezicht ons terzijde met advies, staken vrienden en sponsors ons een hart onder de riem en toonden subsidiënten begrip dat we veel van de voor 2020 gestelde doelen niet zouden behalen. De snelle toezegging van financiële ondersteuning door rijk, gemeente en provincie zorgden ervoor dat we de toekomst steeds met vertrouwen tegemoet konden blijven zien. De continuïteit van het museum is dan ook nooit in gevaar geweest. Wel besloten we de in voorbereiding zijnde meerjarenbeleidsnota voor de periode 2021-2024 met het oog op de crisis uit te stellen. Daarvoor in de plaats kwam een tussentijdse beleidsnotitie voor de periode 2020-2021, met de veelzeggende titel *Anderhalf jaar op anderhalve meter*.

We zijn blij dat we in 2020 toch enkele mooie projecten konden realiseren. De reeds in 2016 gestarte samenwerking met de Akademie der bildenden Künste Wien resulteerde in een bijzonder gewaardeerde tentoonstelling van oude kunst, met meesterwerken van onder meer Rubens, Rembrandt en Van Dijck. Ook de in samenwerking met de Renschdael Art Foundation gerealiseerde expositie met werk van de Chinese kunstenaar Shao Fan mocht op veel belangstelling rekenen, evenals de publiekstentoonstelling *Asjemenu!*, over de naoorlogse populaire cultuur in Nederland, die juist in deze coronatijd ons publiek een glimlach bezorgde. Waardering was er eveneens voor de diverse fraaie catalogi en voor de educatieve projecten ten behoeve van het onderwijs. Wat het onderwijs betreft: in december ontvingen we goedkeuring op onze aanvraag voor een vierjarige rijkssubsidie voor een omvangrijk project met het vmbo. Dit ambitieuze project voeren we de komende jaren uit in samenwerking met andere Brabantse musea.

Het is ook verheugend dat we in 2020 een groot aantal bijzondere kunstwerken aan de collectie konden toevoegen, waaronder het met steun van de Vereniging Rembrandt aangekochte schilderij van Cornelis Saftleven uit 1629, *Satire op de uittocht van de katholieke geestelijken uit 's-Hertogenbosch*. Uiteraard zijn we ook trots op Van Goghs *Kop van een vrouw* uit 1885, het vierde werk dat we in evenzoveel jaren konden verwerven dankzij (opnieuw) de ruimhartige steun van de BankGiro Loterij, fondsen en particulieren. Daarnaast ontvingen we in 2020 een groot aantal schenkingen en veel bijzondere bruiklenen, waardoor we onze bezoekers in 2021 kunnen verrassen met veel nieuwe kunstwerken.

Zoals uit dit jaarverslag blijkt, konden we in 2020 slechts zo'n 86.000 bezoekers verwelkomen, waar we op een bezoekersaantal van 200.000 hadden gerekend. Daarmee bleven ook de eigen inkomsten ver achter bij de oorspronkelijke raming en sloten we het jaar af met een negatief resultaat – een negatief resultaat dat dankzij de overheidssteun gelukkig relatief beperkt bleef. Ik spreek graag mijn dank uit jegens onze subsidiënten, sponsors en vrienden die ons ook in dit moeilijke jaar hun financiële en morele steun toezegden. Dat geeft ons vertrouwen dat we na een periode van crisis en tegenslag onze activiteiten weer kunnen hervatten, onze bezoekers weer gastvrij en met geleidelijk afnemende beperkingen kunnen ontvangen en de (inter)nationale positie van Het Noordbrabants Museum de komende jaren verder kunnen verstevigen. Ons team is er klaar voor!

Charles de Mooij
directeur Het Noordbrabants Museum

Bericht van de Raad van Toezicht

In maart was al duidelijk dat 2020 voor Het Noordbrabants Museum een buitengewoon lastig jaar zou worden. Dat zien we terug in dit jaarverslag, dat weliswaar niet qua vorm, maar zeker qua inhoud sterk afwijkt van voorgaande verslagen; voor het eerst sinds de heropening in 2013 bleek het museum niet in staat de gestelde jaardoelen te realiseren. De raad van toezicht constateert dat de jaarstukken over 2020 een waarheidsgetrouw beeld geven van de ontplooidde activiteiten, van het door de directie gevoerde beleid en van de financiële positie van het museum. De raad verleent hieraan dan ook zijn goedkeuring.

De uitzonderlijke omstandigheden als gevolg van de coronacrisis en de impact daarvan op het museum en zijn activiteiten, was voor de raad van toezicht in 2020 reden om extra betrokkenheid te tonen. Waar de raad normaal gesproken viermaal per jaar bijeenkomt om in aanwezigheid van de directie te spreken over strategie, museaalinhoudelijke zaken, financieel beleid, personele aangelegenheden en bijzondere dossiers, vergaderde de raad nu deels ook digitaal en werd regelmatig extra overleg met de directie gevoerd.

Al in maart vonden de eerste besprekingen plaats over door directie opgestelde scenario's inzake aanpassing van de programmering, mogelijke bezuinigingen, een eventuele aanpassing van de formatie, kortom alle maatregelen die voor de continuïteit van de organisatie noodzakelijk kunnen zijn. In september gaf de raad zijn goedkeuring aan een door de directie geformuleerde tussentijdse beleidsnotitie voor de jaren 2020-2021. Daarnaast nam de raad het initiatief voor een calamiteitendraaiboek, dat voorziet in een adequate doorgang van vertegenwoordiging en besluitvorming bij een onverwacht wegvallen van bestuur en directie. Dit draaiboek is in augustus definitief vastgesteld. De raad van toezicht heeft respect voor de wijze waarop rijk, provincie en gemeente door het geven van noodsteun gezamenlijk verantwoordelijkheid hebben getoond voor een organisatie als Het Noordbrabants Museum. De raad beschouwt dit als een erkenning van de positie die het museum de afgelopen jaren binnen het nationale museumbestel heeft verworven. Bovendien biedt de geboden steun het museum de mogelijkheid om zijn organisatie in stand te houden en daardoor na afloop van de crisis de activiteiten en bedrijfsvoering weer snel op het oude peil te brengen.

Aan de verplichtingen op grond van de statuten en de Governance Code Cultuur werd ook dit jaar voldaan. In zijn (digitale) vergadering van 14 april besprak de raad in aanwezigheid van de externe accountant de jaarstukken over 2019, om ze vervolgens goed te keuren. Op 9 juni 2020 vond de jaarlijkse zelfevaluatie plaats. Het jaarlijkse functioneringsgesprek met directeur-bestuurder Charles de Mooij vond plaats op 17 augustus 2020. De bij deze gelegenheid uitgesproken waardering voor de directie werd op 13 december tastbaar gemaakt tijdens een sponsorontvangst in de Statenzaal, waarbij de burgemeester van 's-Hertogenbosch de bijzonder eervolle benoeming tot officier in de Orde van Oranje-Nassau bekendmaakte.

In zijn decembervergadering nam de raad van toezicht afscheid van de heer Jacques van den Hoven, die gedurende twaalf jaar lid was van de raad. Als ervaren bestuurder en toezichthouder bleek hij een zeer gewaardeerd adviseur op financieel en juridisch gebied. Raad van toezicht en directie zijn de heer Van den Hoven erkentelijk voor zijn jarenlange inzet en grote betrokkenheid. Zijn plaats in de raad van toezicht wordt vanaf 2021 ingenomen door de heer Ton Hillen, die eveneens zijn sporen als bestuurder en toezichthouder heeft verdiend. De raad van toezicht heeft met genoegen kennisgenomen van de wijze waarop de ondernemingsraad, in een uitstekende verstandhouding met de directie, de belangen van de medewerkers behartigt. Zeker in een ongewisse tijd als deze is dit van groot belang. Ook heeft de raad met belangstelling gevolgd hoe het team van Het Noordbrabants Museum zich in 2020, alle tegenvallers ten spijt, steeds enthousiast is blijven inzetten om zijn doelgroepen optimaal te bereiken, zowel de échte bezoekers als de digitale belangstellenden. Met initiatieven zoals de online tours, maar ook door het beschikbaar stellen van het museumplein voor de plaatselijke horeca heeft het museum een nieuw publiek bereikt en opnieuw zijn maatschappelijke betekenis getoond.

Het Noordbrabants Museum is een gezonde organisatie met een enthousiast team, een kundige artistieke en zakelijke leiding en een stevig draagvlak. De raad van toezicht is er dan ook van overtuigd dat na een moeilijke periode weer mooie tijden voor het museum zullen aanbreken.

Harry Hendriks

voorzitter Raad van Toezicht Het Noordbrabants Museum

Facts & figures

337.505
bezoekers van
de website

1.448.084
pagina's van onze site
bekeken

49.295
nieuwsbrief
abonnees

6.284
volgers op Instagram

6.115
volgers op Twitter

20.896
likes op Facebook

85.490
museumbezoekers

59
rondleidingen

8.960
gebruikers van
audiotour/digitale
museumgids]

2.212
leerlingen basis- en
voortgezet
onderwijs

498
studenten MBO,
HBO, WO

Marketing en communicatie

Waardering

Dat 2020 voor alle musea een moeilijk jaar was, moge duidelijk zijn. Toch groeide de waardering voor Nederlandse kunstmusea van gemiddeld 42% naar 45%. Het Noordbrabants Museum werd zelfs uitzonderlijk goed gewaardeerd. Met een score van 47% zitten we boven het landelijk gemiddelde [bron: Net Promotor Score, Hendrik Beerda Brand Consultancy]. Vooral de manier waarop we de coronaanpassingen hebben doorgevoerd, wordt geprezen. We hebben dit volgens onze bezoekers op een passende manier gedaan, zodat zij zich nog steeds welkom voelen.

Digitale tours

Tijdens de eerste lockdown werden de tentoonstellingsplannen opgeschort. Dit was voor ons aanleiding om de focus nog sterker te leggen op het bouwen aan zichtbaarheid. Daartoe ontwikkelden we onder meer een aantal digitale tours, met als presentator acteur en kunstkenner Lucas De Man. Deze tours werden uitzonderlijk goed bekeken. De hoofdvideo van 20 minuten werd ruim 17.000 keer helemaal uitgekeken. Ook de zogeheten verdiepingsvideo's van de moderne kunstcollectie en de online rondleiding door de expositie *Asjemenou!* trokken ieder meer dan 10.000 kijkers. In totaal bekeken onze 'digitale bezoekers' vorig jaar 59.800 tourvideo's; dat aantal loopt nog steeds op. De publiciteitscampagne voor onze digitale tours zorgde bovendien voor opvallend veel nieuwe bezoekers van onze website. Maar liefst 69% van onze websitebezoekers waren nieuwe bezoekers, hetgeen een flinke toename is vergeleken met (bijvoorbeeld) de 36% nieuwe bezoekers aan onze website tijdens de campagne in het kader van de expositie *Shao Fan*.

Publiciteit

Bijzonder was ook de uitzonderlijk goede en positieve publiciteit die onze digitale tours, nieuwe aanwinsten en tentoonstellingen genereerden. Zo haalde de aankoop van *Kop van een vrouw* van Vincent van Gogh het NOS-journaal en werd de tentoonstelling *Asjemenou!* besproken bij Tijd voor Max. Uiteraard spande het team zich hiervoor in, maar het leek ook of de pers ons in deze moeilijke tijd net iets meer gunde dan in andere jaren. Volgens de jaaranalyse van de Media Info Groep bereikten we langs deze weg 106.271.374 lezers met een totale mediawaarde in print van 2.532.974 euro. Ter vergelijking: in 2019 hadden we een bereik van 112.366.548 lezers met een mediawaarde van 3.106.694 euro. Met deze cijfers mogen we in dit 'coronajaar' dus niet ontevreden zijn.

Nieuwe online omgeving

Het afgelopen jaar bood ook nieuwe kansen. Doordat bezoekers verplicht werden om vooraf online een ticket voor een tijdslot te kopen, kwamen zij beter voorbereid naar het museum en konden we hun gedrag bovendien beter meten. Ook bood dit jaar de gelegenheid enkele eerder aangekondigde projecten op te starten. Zo konden we een nieuwe template voor de digitale nieuwsbrief ontwikkelen en werd een nieuw verzendsysteem ingericht. Ook zijn de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van een nieuwe website. Daarmee kunnen we in 2021 voor het eerst alle online-activiteiten op elkaar afstemmen én monitoren, waardoor er structureel doorgebouwd kan worden aan een groter online bereik en meer betrokkenheid van de bezoekers bij ons museum.

Tentoonstellingen

Shao Fan

Between Truth and Illusion

1 februari t/m 18 oktober 2020

Shao Fan neemt een bijzondere plaats in binnen de hedendaagse Chinese schilderkunst. Hij is een meester in de techniek van de klassieke inkttekening. De protagonisten van zijn monumentale werken zijn dieren zoals konijnen en hazen. Voor de kunstenaar zijn het archetypen en hybride wezens tussen mens en dier. Shao Fan is ook één van de eerste Chinese kunstenaars die de grenzen tussen visuele kunst en meubels verkennt. Hoewel het ontwerp van zijn stoelen innovatief is, is het verbonden met traditionele methoden. De stoelen kunnen worden beschouwd als sculptuur of conceptuele kunst, maar soms blijven ze functioneel als meubels. Dankzij de medewerking van de bruikleengevers waren wij in de gelegenheid om deze [oorspronkelijk tot 14 juni geplande] tentoonstelling met enkele maanden te verlengen.

Meesterwerken uit Wenen

Vlaamse en Hollandse meesters uit de Gemäldegalerie en het Kupferstichkabinett van de Akademie der bildenden Künste Wien

8 februari t/m 6 september 2020

Een groot aantal Vlaamse en Hollandse meesterwerken uit de 17de eeuw sierden de muren van onze tentoonstellingsvleugel. Meesterwerken uit Wenen toonde ruim 50 schilderijen en 20 tekeningen van onder meer Peter Paul Rubens, Jan Weenix, Melchior d'Hondecoeter, Rembrandt van Rijn en Anthony van Dyck. De werken waren afkomstig uit de indrukwekkende collectie van de Weense kunstacademie. Het was de eerste keer dat een selectie van deze omvang op Nederlandse bodem werd gepresenteerd en dat de bijzondere ontstaansgeschiedenis van deze collectie werd verteld. Dankzij de medewerking van de Akademie waren wij in de gelegenheid om ook deze [oorspronkelijk tot 1 juni geplande] expositie enkele maanden te verlengen.

Asjemenou!

De Nederlandse populaire cultuur in 100 voorwerpen

10 oktober 2020 t/m 24 januari 2021

In het najaar van 2020 presenteerde Het Noordbrabants Museum in samenwerking met de Volkskrant *Asjemenou!*, een geschiedenis van de Nederlandse populaire cultuur in 100 voorwerpen. Twee journalisten van de Volkskrant selecteerden de voorwerpen. Bij ieder voorwerp schreven zij een verhaal en kwamen onverwachte wetenswaardigheden aan het licht. Samen vormden deze verhalen een unieke geschiedenis van het naoorlogse Nederland. De tentoongestelde objecten in combinatie met de verhalen waren voor veel bezoekers een feest van herkenning.

Brabantse Nieuwe

Het Noordbrabants Museum biedt onder de naam Brabantse Nieuwe jonge, veelbelovende kunstenaars uit Noord-Brabant gelegenheid om hun werk aan het publiek te tonen. De exposities in deze reeks zijn te zien in de tuingalerij van het museum; zij worden gesponsord door Avans Hogeschool, partner van het museum.

Joran van Soest 25 januari t/m 5 juli

Joran van Soest studeerde in 2018 af als beeldend kunstenaar aan AKVfflSt. Joost in 's Hertogenbosch. Tijdens zijn studie onderzocht hij in zijn werk hoofdzakelijk zijn relatie met de omgeving. Van onschuldige oorsprong tot een complexe volwassenheid; de onderdanige versus de dominante; de lichamelijke behoefte om samen te zijn tot de stille wens om alleen in gedachten te verzinken.

Fang Mij 11 juli t/m 27 september

Fang Mij studeerde schilderkunst aan AKVfflSt. Joost te 's Hertogenbosch. Haar tentoonstelling bestond uit een reeks schilderijen en audiofragmenten met als thema de zon. In haar werk onderzoekt Fang Mij een non-dualistische houding: het een wordt niet tegenover het andere gezet. De horizon verdwijnt, er is geen splitsing tussen de schaduwwereld en de 'echte' wereld, de schaduw heeft niet minder waarheid dan de zon.

Liza Wolters 3 oktober t/m 13 december

In het werk van Liza Wolters staat het spanningsveld tussen regie en toeval in het dagelijks leven centraal. Ze balanceert hierin tussen de herkenbare eigenschappen van een plek, object of situatie en de abstractie hiervan. De herkenbaarheid beschouwt ze als een gegeven - het toeval. De abstractie ontstaat vanuit haar eigen kadrering - de regie.

"Kommer en ongemak en niet zelden het verdere van zwarte zorgen hebben hun sporen in dit vermagerde gezicht gegrift. Maar de klare zien die dit Brabantsche volk bezit, is door geen hardheid van het leven te verwoesten."

Verwoord door Anton Corsten in het sketchboek van Martin Cuperus 'Hand de Poot', 1877

Collectie

Aanwinsten

In 2020 konden we veel bijzondere aanwinsten aan de collectie toevoegen. Vermeldenswaard is het met steun van de Vereniging Rembrandt verworven schilderij van Cornelis Saftleven uit 1629, dat op satirische wijze de uittocht van rooms-katholieke geestelijken uit het door Frederik Hendrik veroverde 's Hertogenbosch uitbeeldt. Veel aandacht kreeg de aankoop van Vincent van Goghs *Kop van een vrouw* uit 1885. Elders in dit jaarverslag gaan we hier nader op in. Ook noemen we het met steun van de Renschdael Art Foundation aangekochte werk *Red* van de Iraans-Amerikaanse kunstenaar Ali Banisadr. We ontvingen daarnaast schenkingen, waaronder een werk van Jan Sluijters, verschillende werken van de Bossche kunstenaar Jan de Bie en het indrukwekkende glas-in-loodraam *The Moonlight Garden* van de hand van Marc Mulders. Bovendien kregen we een groot aantal bijzondere kunstwerken in bruikleen, waaronder werk van Jean-Baptiste Corot en Henri Fantin-Latour, een zeldzaam bloemstilleven van de 17de-eeuwse schilder Michaelina Wautiers en een prachtig allegorisch huwelijksportret uit 1620 door Anthony van Dyck.

Restauraties

Het in 2018 verworven *Stilleven met flessen en schelp* door Vincent van Gogh werd opnieuw ingelijst en achter een True Vue raam geplaatst waardoor het beter beschermd is tegen eventuele beschadigingen en klimaatschommelingen. Het stilleven is inmiddels opgenomen in de vaste presentatie rond Vincent van Gogh. In 2020 vond tevens de restauratie plaats van het schouwstuk *Pallas Athene*, allegorie op de welvaart van Brabant. Dit schilderij van de hand van Quirinus van Amelsfoort werd in 1803 speciaal voor het toenmalige Departementaal Hôtel van Brabant vervaardigd en is daarmee het enige interieurstuk in ons hoofdgebouw dat zich nog op de oorspronkelijke plaats bevindt. Restaurator Susanne Stangier heeft het schilderij van september tot december in haar atelier behandeld; net voor kerst werd het werk teruggehangen in de Blauwe Salon.

Collectiedienstverlening

Ook in 2020 heeft onze informatiespecialist weer diverse vragen en verzoeken met betrekking tot de collectie ontvangen. We ontvingen in 2020 langs deze weg:

- 36 vragen over de collectie
- 73 aanvragen voor beeldmateriaal
- 71 aanbiedingen van kunstwerken of historische objecten
- 15 bruikleenverzoeken voor één of meerdere werken

Van Gogh Worldwide

Het Noordbrabants Museum participeert in Van Gogh Worldwide, een gemeenschappelijk initiatief van Kröller-Müller Museum, Van Goghmuseum en het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis. Van Gogh Worldwide is een digitaal platform voor alle wetenschappelijke kennis en informatie over het werk van Vincent van Gogh. Op het platform worden de gegevens getoond van de schilderijen, tekeningen en prenten zoals die zijn gepubliceerd in de oevrecatalogus van Jacob Baart de la Faille uit 1970. Van zes werken uit de collectie van Het Noordbrabants Museum zijn de onderzoeksgegevens terug te vinden op het platform www.vangoghworldwide.org

Digitalisering administratie

Een groot deel van het jaar heeft de afdeling Collectiebeheer vanuit huis gewerkt. Hierbij kwam aan het licht dat de meest recente bruikleenadministratie digitaal gearchiveerd is, maar de oudere bruikleendossiers nog niet. Er is inmiddels een start gemaakt met het retrospectief digitaliseren van deze oudere bruikleendossiers, een klus waarvoor we zeker ook in 2021 nog tijd zullen vrijmaken. Naast het digitaliseren van de bruikleenadministratie zijn we ook begonnen met de digitalisering van de papieren objectdossiers. In de tijd dat het museum gesloten was voor publiek hebben onze gastvrouwen geassisteerd bij het scannen van de objectdossiers. De verwerking van de vele scans in het collectiebeheersysteem zal overigens nog wel enige tijd vergen.

Herinrichting

Door de COVID-regelgeving is vorig jaar besloten de eerste verdieping van het paleis tijdelijk te sluiten. Dit was een uitgelezen kans om deze zalen te schilderen en opnieuw in te richten. De wandkleden in het zilverkabinet maakten plaats voor bloemstillevens en twee educatieve ruimtes werden ingericht als museumzalen waarin werken uit de 19de eeuw een plaats kregen. Ook een groot aantal nieuwverworven bruiklenen kon aan de presentaties worden toegevoegd. De opening van de nieuwe Van Goghzaal was oorspronkelijk in het voorjaar van 2020 gepland. Door de pandemie moest dit noodgedwongen worden uitgesteld tot eind maart 2021. In 2020 zijn ook de voorbereidingen gestart voor de in 2021 geplande herinrichting van *Het verhaal van Brabant*, onze historische presentatie waarin ook de archeologische verzameling een prominente plaats zal krijgen.

Educatie

In de eerste weken van het jaar ontvingen we veel jeugdige bezoekers voor de reeds in 2019 begonnen tentoonstelling *Van Goghs intimi*. Ook ging *Het Feest van de Hertog* van start, een nieuw onderwijsprogramma voor groep 1 t/m 3 van het primair onderwijs, waarin de hertog Van Brunswijk, een vroegere bewoner van ons Gouvernementspaleis figureert. Daarnaast waren we klaar voor de lancering van het nieuwe onderwijsaanbod *Zalen vol verhalen. Kom en zet je verbeelding aan*. De pandemie gooide echter roet in het eten: we zouden vrijwel geen schoolgroepen meer ontvangen. De rest van het jaar heeft de afdeling educatie zich daarom gericht op het ontwikkelen van nieuwe programma's waarbij zowel thuis en in de klas als in het museum op een veilige manier van ons aanbod gebruik gemaakt kon worden en wij onze doelgroepen toch aan ons konden blijven binden.

Je eigen museum

Tijdens de eerste sluiting van het museum ontwikkelde het team een Instagramactiviteit voor zowel het onderwijs als voor de kinderen die thuis zaten. We daagden ze uit om in dertig dagen tijd een eigen museum te beginnen. Middels creatieve opdrachten die dagelijks op het speciaal voor dit project geopende Instagramaccount werden gepost, konden kinderen thuis aan de slag. Aan het einde van de reeks hadden ze genoeg kunstwerken voor hun eigen minimuseum. In het voorjaar werd het project door 538 unieke en zeer actieve deelnemers gevolgd. In het najaar plaatsten we de korte filmpjes ook op YouTube, hetgeen resulteerde in nog eens 385 deelnemers.

https://www.instagram.com/je_eigen_museum/

Het museum in de klas

Na de heropening van het museum en de scholen is het onderwijsaanbod voor het najaar verder aangepast. Scholen konden kiezen of ze een activiteit wilde boeken in het museum of op school. Omdat binnen ons onderwijsprogramma interactie erg belangrijk is, kozen we ervoor onze ervaren museumdocenten de gastlessen op de scholen te laten verzorgen. Voorwaarde was dat het een echte museumles moest zijn, met echte kunstwerken of goede replica's. Ook wilden we een kijkje achter de schermen bieden en leerlingen in contact brengen met de dagelijkse gang van zaken in een museum. Dat resulteerde in de les *HoeDan?! in de klas*, waarbij de museumdocenten met een echt kunstwerk van Bossche kunstenaar Thomas Trum naar de scholen gingen. De aangepaste programma's waren in september 2020 gereed en konden vervolgens bij 577 scholieren worden getest. Naast de les *HoeDan?! in de klas* boden we de museumles *Romeinen in de klas* aan en het programma *Alle verhalenmakers verzamelen!*, gekoppeld aan de Kinderboekenweek. De partnerscholen bleken erg enthousiast over deze programma's. De museumlessen zullen na de coronacrisis dan ook onderdeel uit blijven uitmaken van ons onderwijsaanbod en verder worden uitgerold.

Publieksbegeleiding op anderhalve meter

De anderhalvemetersamenleving vereistte aanpassingen in onze tentoonstellingsopstelling, maar ook in de bijbehorende publieksbegeleiding. Samen met Studio Berry Slok ontwikkelden wij een gratis online museumgids voor smartphones, waarmee we onze bezoekers op een veilige én prettige manier informatie over de tentoonstellingen konden aanbieden. Via een eenvoudige link of QR-code kreeg het publiek toegang tot de zaalteksten, afbeeldingen, filmpjes en audiofragmenten bij de tentoonstellingen. Maar liefst 62% van de Asjemenou!-bezoekers maakte hiervan gebruik; ook na de sluiting in december hebben bezoekers vanuit huis de gids nog geraadpleegd. In 2021 zullen wij de gids opnieuw bij tentoonstellingen inzetten. Ook wordt dan een gebruikersonderzoek uitgevoerd. <https://uwmuseumgids.nl/hnbnm>

Bij de tentoonstellingen

In januari 2020 vonden nog 10 betaalde en 14 gratis instaprondleidingen en enkele korte lezingen plaats in het kader van de tentoonstelling *Van Goghs intimi*. De expositie *Meesterwerken uit Wenen* toonde een selectie van de collectie van de Akademie der bildenden Künste uit Wenen, een kunstacademie met een collectie van wereldformaat. De schenker van de collectie beschouwde deze als een onmisbaar instrument voor het onderwijs. Dat gegeven maakten we zichtbaar in de tentoonstelling: vierdejaars studenten van de kunstacademie AKV St. Joost in 's Hertogenbosch maakten een korte animatie en daagden het publiek uit te komen tekenen op zaal. Helaas moest deze activiteit door de coronamaatregelen na heropening worden stilgelegd. Bij de tentoonstelling *Shao Fan* maakten wij uit bestaand filmmateriaal een korte introductiefilm die op zaal te bekijken was. De expositie *Asjemenou!* toonde een door de Volkskrant samengestelde verzameling van 100 voorwerpen die een geschiedenis van de Nederlandse populaire cultuur na WOII vertellen. Omdat het vooral de herinneringen bij en de verhalen achter de voorwerpen waren die deze tentoonstelling bijzonder maakten, boden we onze bezoekers een audiotour aan met 25 door Edwin Rutten ingesproken verhalen.

Rondleidingen en workshops

De start van de tentoonstelling *Meesterwerken uit Wenen* was direct goed voor een tiental rondleidingen. Vanaf augustus waren rondleidingen voor maximaal 10 personen weer toegestaan. Hierbij maakten we dankbaar gebruik van het nieuwe, door onze vrienden aangeboden audiosysteem. Daarbij zijn rondleider en deelnemers via een microfoon en koptelefoons met elkaar verbonden en kan de 1,5 meter worden gewaarborgd. In totaal werden er door het jaar heen 59 rondleidingen geboekt. De jaarlijks terugkerende gratis vakantiewerkshops en familiezondagen die we in samenwerking met Design Museum Den Bosch organiseren, konden slechts in de herfstvakantie doorgang vinden; aan deze 4 workshops namen 35 kinderen deel.

Het onderwijs

Dit schooljaar werd het museum door 2.580 leerlingen en begeleiders uit het primair- en voortgezet onderwijs bezocht. Zij namen 139 museumlessen en rondleidingen af. Dat waren er als gevolg van de beperkingen uiteraard aanzienlijk minder dan in voorgaande jaren. Gelukkig wisten studenten het museum goed te vinden: 1514 studenten bezochten op individuele basis het museum, slechts een kleine daling ten opzichte van 2019. 140 studenten bezochten het museum online en 490 studenten kwamen naar ons toe in studieverband, waarvan 350 mbo-studenten een rondleiding kregen door de tentoonstelling *Van Goghs intimi*. Net als afgelopen jaren ontwierpen tweedejaars hbo-studenten van Avans Hogeschool in het kader van hun opleiding Communicatie en Multimedia Design 30 bezoekmodellen om het museum toegankelijker te maken voor middelbare scholieren. Het project vond dit jaar geheel online plaats.

BankGiro Loterij maakt dankzij deelnemers nieuwe Van Gogh aankoop mede mogelijk

Het museum ontvangt als vaste partner van de BankGiro Loterij jaarlijks een bijdrage voor aankopen, tentoonstellingen en beheer en behoud van de collectie. De bijdrage van de afgelopen twee jaar is gebruikt bij de verwerving van het werk *Kop van een vrouw* van Vincent van Gogh.

Dorine Manson, Managing Director BankGiro Loterij: "Het maakt ons trots dat wij, dankzij de deelnemers van de BankGiro Loterij, deze belangrijke aanwinst voor de collectie van het museum mede mogelijk kunnen maken. Nu de deuren van Het Noordbrabants Museum weer open zijn, hopen we dat veel mensen deze prachtige aankoop komen bewonderen. Juist in deze tijden vinden we het des te belangrijker dat mensen naar het museum kunnen komen om kunst te ervaren."

Dit jaar organiseerden BankGiro Loterij en Het Noordbrabants Museum begin september een wel heel bijzondere ervaring voor een deelnemer: de prachtige Gele Salon van het museum werd, speciaal voor de winnaar, ingericht als vorstelijke slaapkamer. Een VIP-weekend in het museum, een onvergetelijke ervaring! De BankGiro Loterij is de cultuurloterij van Nederland. Minimaal 40% van de opbrengst schenkt de loterij direct aan cultuur in Nederland. Maandelijks spelen ruim 700.000 deelnemers mee met de BankGiro Loterij. Zij maken elke maand kans op meer dan honderdduizend prijzen en dragen met minimaal 40% van hun lotprijs bij aan alle vormen van cultuur in Nederland: van bioscopen tot concerten en van kastelen tot musea. www.bankgiroloterij.nl

Development

De afdeling Development heeft als doel het relatiemanagement te versterken en een structurele verhoging van de inkomsten en daarmee een extra ondersteuning van projecten en aanwinsten te bewerkstelligen. Het museum waardeert de langjarige samenwerking met zijn trouwe subsidiënten, vrienden, fondsen en culturele partners, en met de vele bedrijven en particulieren die kunst, erfgoed en Brabant net als wij een warm hart toedragen. Juist in dit bijzondere jaar dat in het teken stond van de pandemie betekende de steun van onze partners veel voor het museum. Door goede relaties met onze partners kon het museum ook in 2020 tot buitengewone prestaties komen. Het Noordbrabants Museum is hen dan ook bijzonder dankbaar voor hun genereuze steun, betrokkenheid en vertrouwen. De bijdragen van onze partners komen in Het Noordbrabants Museum Fonds, bedoeld om de aankoop van kunstwerken, restauraties, tentoonstellingsprojecten, publicaties en overige bijzondere activiteiten mogelijk te maken.

Hoogtepunten: verwerving werken Vincent van Gogh en Cornelis Saftleven

Een absoluut hoogtepunt in 2020 was de aankoop van het werk *Kop van een vrouw* van Vincent van Gogh. Het betreft een in februari-maart 1885 vervaardigd portret van een onbekende, meerdere malen door de kunstenaar geportretteerde vrouw uit de omgeving van Nuenen. Vincent liet de contouren van haar profiel krachtig afsteken tegen de lichte achtergrond; speels springt het haar van zijn model op achter de muts. Het krachtige doek versterkt de collectie aanzienlijk; het museum had nog geen portret in bezit. De verwerving was mogelijk door de genereuze bijdragen van de deelnemers van BankGiro Loterij, Coen Teulings/Fonds Merifin, beheerd door de Koning Boudewijnstichting, John en Patricia Groenewoud, JK Art Foundation en bijdragen van onze partners (zakelijke sponsors en particulieren) via Het Noordbrabants Museum Fonds. In lijn met de eerdere steun aan de tentoonstelling *Van Goghs intimi. Vrienden, familie, modellen* in 2019 ondersteunden onze vaste museale partners hiermee ook dit jaar de ambities van het museum om Van Gogh nog sterker te verbinden aan 'zijn' Brabant, de provincie waar hij opgroeide en waar hij zijn kunstenaarschap begon.

Een ander hoogtepunt was de verwerving van het hiervoor genoemde satirische schilderij van Cornelis Saftleven. Het werk kon worden aangekocht met financiële steun van de Vereniging Rembrandt, mede dankzij haar Jheronimus Fonds en haar Mevrouw dr. E. Frederiks Fonds. Het museum is de Vereniging Rembrandt dan ook bijzonder erkentelijk voor deze hartverwarmende steun. "Het is mooi dat Het Noordbrabants Museum in deze tijd blijft denken aan de versterking van zijn collectie. Want soms komen er kansen voorbij die niet mogen worden gemist. De Vereniging Rembrandt is er om die kansen te helpen grijpen. Dat wij dat ook in moeilijke tijden kunnen doen, is te danken aan de betrokkenheid van onze meer dan 16.000 leden", aldus Fusien Bijl de Vroe, directeur Vereniging Rembrandt.

Sponsorbijeenkomsten

De sponsors hebben elkaar in 2020 drie keer ontmoet tijdens aangepaste bijeenkomsten: een businessclubborrel in juni, bij de presentatie van *Kop van een vrouw* in september en in december bij een bijzonder kerstconcert. Bij deze laatste bijeenkomst genoot een groot deel van de sponsors via een onlineverbinding mee van het programma, waarbij door verschillende sprekers werd teruggeblikt op een bewogen jaar. De bijeenkomst werd nog feestelijker door de uitreiking van een Koninklijke Onderscheiding aan Charles de Mooij, die zich vanaf dat moment Officier in de Orde van Oranje-Nassau mag noemen.

Charles de Mooij: "Wat een erkenning en waardering. Een welgemeend 'dank je wel' aan velen. Want laten we niet vergeten dat we dit met zijn allen, sámen doen. Dank dus ook aan de partners van Het Noordbrabants Museum voor hun genereuze betrokkenheid. Aan alle culturele partners voor de inspirerende samenwerking, mijn collega's voor hun bevoegenheid en natuurlijk mijn vrouw en kinderen voor hun steun, maar ook aan de miljoenen bezoekers en vele, vele vrienden van het museum. Een diepe buiging voor ieders inbreng!"

Schenken en nalaten

Speciaal voor onze Brabantcirkel, de particulieren die ons ruimhartig steunen, organiseerden we intieme, exclusieve bijeenkomsten, waaronder een bezoek aan het restauratieatelier van Susanne Stangier die op dat moment een aantal werken voor het museum restaureerde. In 2020 zijn veel persoonlijke gesprekken gevoerd rondom het thema schenken en nalaten. Van het opnemen van het museum in het testament tot het onderzoeken of kunstwerken passen in de museale collectie en daar schitteren voor toekomstige generaties. Elke situatie is anders maar de gemeenschappelijke deler is een warm hart voor Brabant, de Brabantse kunst en geschiedenis. De afdeling Development laat zich inhoudelijk informeren door haar denktank, die bestaat uit vooraanstaande notarissen, fiscalisten en financiële specialisten die nauw verbonden zijn met de provincie Noord-Brabant en het museum. Wij zijn hen zeer dankbaar voor hun betrokkenheid en de kennis die zij met ons delen.

Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant

Vorig jaar is de derde Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant, een samenwerking tussen het Will en Jan van Hoof Fonds en Het Noordbrabants Museum, uitgereikt aan Margriet Luyten. De prijs voor een Brabantse kunstenaar met bewezen talent is naast een blijk van waardering tevens een impuls ter stimulering. Voor de prijs selecteerde het museum zes werken van Margriet Luyten: twee sculpturen, drie prenten en een wandkleed. Deze werken bieden een mooi overzicht van de veelzijdigheid van deze kunstenaar.

Stichting Vrienden van Het Noordbrabants Museum

Het Noordbrabants Museum is trots op zijn betrokken en actieve vriendenstichting. De ruim 1100 vrienden dragen 'hun' museum een warm hart toe en ondersteunen het museum, ook in financiële zin, bij collectieaankopen, tentoonstellingen en projecten. Door middel van inhoudelijke activiteiten, variërend van ontvangsten, previews, inleidingen door conservatoren tot excursies naar andere musea betrekken we de vrienden bij het museum. In 2020 werden verschillende activiteiten voor de vrienden georganiseerd. Tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst werd uitgekeken naar het nieuwe jaar en maakten de vrienden kans op een van de 24 grafische werken die het Jeroen Bosch Huis aan het museum ter beschikking had gesteld. De vriendentafel bij de tentoonstelling *Meesterwerken uit Wenen* gaf ruimte voor inhoudelijke verdieping alsmede tijd om elkaar beter te leren kennen. Het coronavirus zorgde in het voorjaar voor een aangepast programma met een afwisselend online aanbod. Later werden kleinschalige bijeenkomsten in het museum gelukkig weer mogelijk, zoals tijdens de Vriendenweek in oktober, met een gevarieerd aanbod van de zo gemiste persoonlijke ontmoetingen. De Van Gogh vrienden ontmoetten elkaar in september bij de presentatie van de nieuwe aanwinst van Vincent van Gogh. Conservator Helewise Berger lichtte de Van Gogh vrienden persoonlijk toe hoe het proces van de verwerving was verlopen en hoe het werk de collectie van het museum versterkt.

De onderneming

Relatie met subsidiënten

In 2020 is wederom gebleken dat Het Noordbrabants Museum van grote maatschappelijke betekenis is. Dit werd bevestigd door de materiële én morele steun die wij ontvingen van onze stakeholders, in het bijzonder van onze subsidiënten de provincie Noord-Brabant en de gemeente 's Hertogenbosch. De steun van onze beide subsidiënten kwam dit jaar onder meer tot uiting door de matching van de coronasteun van het Rijk. De gemeente 's Hertogenbosch nam 80% voor haar rekening, de provincie Noord-Brabant 20%; de provinciale steun vond gedeeltelijk plaats in de vorm van kwijtschelding van huur.

Eigen inkomsten

In 2020 was het museum maar liefst zestien weken gesloten. Deze sluiting had een gigantische invloed op onze eigen inkomsten. Waar normaliter het percentage eigen inkomsten rond de 50% ligt, met uitschieters tot 80% bleef dit nu steken op 36%. De inkomsten uit entreegelden, rondleidingen, onderwijs, verhuur, winkel- en horecaomzet bleven ver achter op de begroting. Daarnaast zag een aantal sponsors zich helaas genoodzaakt het partnerschap te beëindigen en kon een aantal projecten geen doorgang vinden waardoor ook op dit vlak de inkomsten lager uitkwamen dan begroot. In totaal ontvingen we ruim 1 miljoen euro minder inkomsten dan begroot.

Coronasteun

Al in het voorjaar van 2020 kondigde minister Van Engelshoven een steunpakket van 300 miljoen aan voor de culturele en creatieve sector, waarvan 16 miljoen bestemd was voor regionale musea. De regeling werd uitgevoerd door het Mondriaan Fonds. Middels een rekenmodel konden musea de verwachte schade berekenen en een aanvraag indienen. Mede dankzij de ruimhartige matching van de provincie Noord-Brabant en de gemeente 's Hertogenbosch werd de aanvraag van Het Noordbrabants Museum volledig toegekend. In 2020 heeft het museum ook aanvragen ingediend voor de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW 1, 2 en 3), welke voorziet in een tegemoetkoming in de loonkosten bij een omzetverlies van tenminste 20%. Onze aanvraag bij het Kickstart Cultuurfonds voor aanpassingen aan het gebouw werd helaas niet gehonoreerd. Het museum is alle overheden zeer erkentelijk voor hun steun. Het coronavirus zal de komende tijd echter een impact blijven hebben op de samenleving en economie. Vaccinaties bieden perspectief, maar we zijn er nog niet. Steun zal dan ook na 2020 nog noodzakelijk blijken.

Rijkssubsidie in het kader van de BIS

Eind 2020 heeft Het Noordbrabants Museum een positieve reactie ontvangen op een aanvraag voor rijkssubsidie in het kader van de Basis Infrastructuur (BIS). De aanvraag behelst een op het vmbo gericht activiteitenplan voor de jaren 2021-2024, dat invulling geeft aan het begrip publieksverbreding. Doel is om jongeren te bereiken die niet of nauwelijks in aanraking komen met cultuur. Het programma is laagdrempelig en hands-on. Bij de werving van nieuwe medewerkers die het programma uitvoeren zal extra aandacht worden besteed aan diversiteit en inclusie. Het plan voorziet in samenwerking met vier Brabantse musea: in de eerste fase Design Museum Den Bosch, in de tweede fase ook Stedelijk Museum Breda, Van Abbemuseum en Museum Helmond. In een latere fase kunnen ook andere Brabantse musea aansluiten. De door het rijk via het Mondriaan Fonds toegezegde bijdrage bedraagt 250.000 euro per jaar gedurende een periode van vier jaar. De provincie Noord-Brabant heeft matching toegezegd van 150.000 euro per jaar voor dezelfde periode.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Sinds enkele jaren ondersteunt Het Noordbrabants Museum diverse kleinschalige, veelal lokale initiatieven die gericht zijn op kwetsbare groepen, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of Brabanders in moeilijke financiële omstandigheden. Dat deden we ook in dit voor iedereen zware jaar. We gaven toegangsvouchers weg, boden stages en werkervaringsplekken en stelden onze faciliteiten beschikbaar voor bijzondere bijeenkomsten. Daarnaast besloten we reeds vele jaren geleden dat de door de gemeente

's-Hertogenbosch van ons gevraagde 'social return' het best kan worden toegepast door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt niet in te lenen, maar juist in dienst te nemen. Met deze diverse vormen van ondersteuning zoeken we overigens nadrukkelijk niet de publiciteit. Dat doen we wel met een specifiek museaal MVO-project waarbij het museum samen met dertien andere musea structureel betrokken is: de Museum Plus Bus. Groepen senioren die door hun lichamelijke conditie, geïsoleerde leefomgeving of financiële omstandigheden niet zelfstandig een museum kunnen bezoeken, wordt met steun van de BankGiro Loterij een volledig verzorgd cultureel dagje uit aangeboden. In 2020 konden we helaas minder groepen ontvangen dan andere jaren. Ook werkten we mee aan een initiatief van de organisatie Club Goud, die ouderen middels pop-up tentoonstellingen in verzorgingshuizen op een laagdrempelige manier kennis liet maken met werken uit onze collectie. Ook gaven we om niet onze medewerking aan de realisatie van een pop-up restaurant op het voorplein van ons museum. Dit initiatief van lokale horecaondernemers, Thuis bij Van Drakestein, was een groot succes. Het terras op ons voorplein was een samenwerking van Brasserie Ome Bernard, Wijnbar bij Dirk en Maison van den Boer en trok in ruim 3 maanden tijd ongeveer 8.000 gasten.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (OR) heeft in 2020 zeer regelmatig met de directie overlegd. Naast regulier overleg over beleidszaken werd uiteraard ook gesproken over de consequenties van de coronacrisis voor de medewerkers. Daarnaast werden uiteenlopende onderwerpen geagendeerd die door medewerkers zelf werden aangedragen. De OR sprak twee keer informeel met de raad van toezicht. Om op de hoogte te blijven van alle regelgeving en om tips uit te wisselen over de inzetbaarheid en toegevoegde waarde van de OR richting medewerkers en directie volgde de OR een cursus voor nieuwe OR-leden. Volgens het rooster van aftreden waren eind 2020 twee leden van de OR herkiesbaar. Omdat geen andere collega's zich verkiesbaar hadden gesteld bleek het niet nodig nieuwe verkiezingen te organiseren. De OR is dankbaar voor het vertrouwen van de collega's en de fijne manier waarop met de directie wordt samengewerkt.

Organisatie

Eind 2020 bestond de organisatie uit 37 FTE. Het ziekteverzuim bedroeg 5,2%, fors hoger dan voorgaande jaren, een direct gevolg van de coronacrisis. De veiligheid van onze medewerkers kreeg veel aandacht. Voor medewerkers die werkzaamheden in het museum moesten verrichten werd een veilige werkomgeving gecreëerd. Het kantoorpersoneel werkte een groot deel van het jaar verplicht thuis, zowel tijdens als buiten de lockdowns. Deze situatie had uiteraard haar weerslag op onze medewerkers en had de volle aandacht van directie, OR en de medewerkers zelf: met kaartjes, borrelpakketten, puzzels en andere attenties werd de collega's een hart onder de riem gestoken, terwijl door middel van virtuele koffiemomentjes en online rondleidingen het onderlinge contact werd behouden.

Investeringen

De afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor het naar de cloud brengen van de ICT. Eind 2019 was dit proces afgerond. Hierdoor verliep de overgang naar verplicht thuiswerken in maart 2020 op technisch gebied dan ook vrijwel vlekkeloos. Om het gebouw toegankelijk te maken conform de anderhalvemetervoorschriften werden een groot aantal aanpassingen gerealiseerd. Zo zijn er wanden verplaatst waardoor doorgangen breder werden, is er een automatische schuifdeur geïnstalleerd tussen de entreehal en de Rabobankgalerij, is de garderobe met lockers verplaatst en zijn de balie en sanitaire voorzieningen aangepast. Ook met het oog op duurzaamheid werden aanpassingen doorgevoerd. In de tentoonstellingszalen zijn alle spots voor het uitlichten van de kunstobjecten vervangen door nieuwe energiezuinige spots. De overige verlichting is, met het oog op het vergroenen van het museum, grotendeels vervangen door ledverlichting. Ook de werking van de klimaatinstallaties is verder geoptimaliseerd. Om de veiligheid van onderhoudsmedewerkers te waarborgen is bovendien valbeveiliging aangebracht op de daken van alle monumentale panden en randbeveiliging bij de sheddaken. De bouwkundige en elektronische beveiliging is op verschillende plaatsen in het museumcomplex naar een hoger plan getild. Tenslotte zijn alle camera's voorzien van de nieuwste software en de meest adequate inregeling.

Aanpassing museumcomplex

De afgelopen jaren is gebleken dat sommige aspecten van ons museumcomplex verbetering behoeven. Het betreft met name de gebrekkige doorstroming in de entreehal, tekortschietende bezoekersfaciliteiten als garderobe en wc's, beperkte bereikbaarheid van de eerste verdieping van het paleis en de Quist-1-vleugel en het niet optimale klimaat van de Rabobankgalerij. Op basis van voorstellen van architectenbureau BiermanHenket is in 2020 overleg gevoerd met de afdeling Erfgoed en de commissie Welstand en Monumenten van de gemeente 's Hertogenbosch en met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. Bij de provincie Noord-Brabant (gebouweigenaar) is het verzoek neergelegd om nader overleg over de aanpassingen en de daarvoor noodzakelijke investeringen.

Samenwerking Museumkwartier

De anderhalvemetervoorschriften zorgden binnen het Museumkwartier voor een intensieve samenwerking tussen de huurders. Ervaringen werden gedeeld, de routing in het museum werd in onderling overleg bepaald en er werden gezamenlijk materialen als desinfectiezuilen aangeschaft. Ook werd, mede met het oog op de toekomst waarin bezoekers en medewerkers meer gebruik zullen maken van eigen handhels en andere apparatuur, de wifi-verbinding in het gebouw verbeterd en werden de gezamenlijke switches vernieuwd.

Overige samenwerking

Het Noordbrabants Museum is betrokken bij een groot aantal initiatieven en samenwerkingsprojecten. Onze talrijke partners worden elders in dit jaarverslag vermeld in afzonderlijke bijlagen. Enkele projecten verdienen het echter om afzonderlijk te worden vermeld, zoals de samenwerking met Brabants Landschap die in de loop van de komende jaren zal leiden tot de realisatie van een sculpturenpark langs de Dommel in Sint-Michiëlgestel, op de landgoederen Oud-Herlaer en Haanwijk: het toekomstige Buiten Museum Herlaer. Vermeldenswaard is ook onze betrokkenheid bij de Brabantbrede samenwerking met betrekking tot het erfgoed, de kunst en de creativiteit van Vincent van Gogh. Tot slot noemen we onze bijdrage aan de totstandkoming van een citymarketingorganisatie in 's Hertogenbosch, onder de (werk)naam Den Bosch Partners. Het Noordbrabants Museum maakt zich reeds enkele jaren sterk voor een meer actieve citymarketing, initieerde de campagnes 's-Hertogenbosch - Cultuurstad van het Zuiden en werkt in adviserende en faciliterende zin samen met de gemeente en andere Bossche organisaties om Den Bosch Partners tot een succes te maken. In dat kader heeft het museum eind 2020 alle in zijn bezit zijnde domeinnamen met de naam visitdenbosch (visitdenbosch.nl, visitdenbosch.com, visitdenbosch.eu etc.) om niet overgedragen, zodat de nieuwe organisatie hiermee een goed vindbare website kan realiseren.

Toepassing Codes

Reeds vanaf de publicatie van de eerste Governance Code voor de culturele sector (2006) heeft Het Noordbrabants Museum de organisatie zodanig ingericht dat goed, verantwoord en transparant bestuur en toezicht gewaarborgd zijn. De inmiddels enkele malen aangepaste code maakt integraal onderdeel uit van de organisatie en wordt jaarlijks door directie en raad van toezicht geëvalueerd, waarna eventueel geconstateerde verbeterpunten worden aangepakt. Daarnaast onderschrijft Het Noordbrabants Museum de kernwaarden van zowel Code Diversiteit & Inclusie als van de Fair Practice Code; op veel punten voldoen we reeds onuitgesproken aan de voorwaarden. In 2020 zijn twee quick scans uitgevoerd en is de stand van zaken ten aanzien van Diversiteit & Inclusie en Fair Practice in een document vastgelegd. In de tussentijdse beleidsnotitie voor de periode 2020-2021 is vastgelegd dat in 2021 op deze gebieden nader beleid wordt geformuleerd en een concreet stappenplan met bijbehorende planning wordt opgesteld. Wat de Code Diversiteit & Inclusie betreft gebeurt dat met de hulp van experts van de samenwerkingsorganisatie Musea Bekennen Kleur.

Reacties op social media

Ronny Neilen-Bruijnen – 15 juli 2020

“Voor de zoveelste keer een bezoek gebracht aan dit prachtige museum en wederom genoten! Elke tentoonstelling is raak en de vaste collectie is zeer de moeite waard. Dit keer was weer heel bijzonder, twee tentoonstellingen in één klap. Prachtig! Enne... heel veilig gevoel: goede maatregelen genomen om ondanks coronatoestanden te kunnen genieten van kunst en schoonheid.”

Rinske Scholten – 10 juli 2020

“You have succeeded in making the corona precautions less obvious than other museums (€). This must have taken a lot of love and efforts on your behalf; thank you - it gives one the opportunity to really relax. Your ‘Vienna’ exhibit is spectacular!”

Gerrie Kiewiet – 9 juli 2020

“Wederom, vanuit Groningen, Het Noordbrabants Museum mogen bezoeken. Deze keer voor de tentoonstelling Meesterwerken uit Wenen. Prachtige meesterwerken. Wat mij vooral heeft aangesproken is de tentoonstelling van Shao Fan, zeer verrassend en indrukwekkend. Echt een bezoek waard!”

Geert Heeskens-Reijnen – 26 augustus 2020

“Genoten van de collectie Shao Fan en Henk Visch – Gijs van Lith. Ook altijd leuk om de Weense collectie met Hollandse Meesters te zien. Het Noordbrabants Museum heeft met regelmaat exposities die de moeite van een bezoek waard zijn.”

Paul Bolk – 4 september 2020

“Mooie tentoonstellingen weer! Ook leuk om de ‘nieuwe’ Van Gogh gezien te hebben!”

Roel Hunnekens – 23 oktober 2020

“Iedere keer weer iets totaal anders, voor jong en oud!”

Marja Bloemers

“Goed geregeld in deze warrige tijden.”

Ericof

“Prachtig museum, de tentoonstellingen zijn mooi opgedeeld en je hebt diverse kamers om naar een van die tentoonstellingen te kijken. Dus voor elk wat wils. Prachtige mooi en onderhouden schilderijen en diverse aanwinsten om te bezichtigen. Kortom een echte aanrader voor elke museumliefhebber.”

Mathisse Mulder

“Ontzettend mooi museum met interessante wisselende exposities, maar ook een mooie vaste collectie. De rondleidingen die worden gegeven zijn ook boeiend en worden door enthousiaste mensen gegeven.”

Bart van der Linden
– 18 oktober 2020

“Iconische en verrassende voorwerpen uit de Nederlandse popcultuur, verzameld in de tentoonstelling #asjemenou”

Babet Trommelen
– 1 november 2020

“Asjemenou!”

Eva Pijnenburg
– 17 oktober 2020

“Dagje cultuursnuiven”

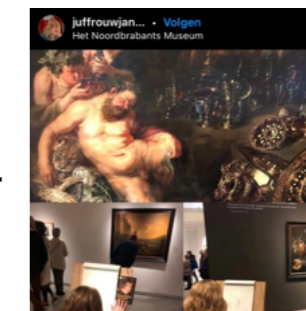
Addi
– 4 mei 2020

“Mooier wordt hij niet!”

Bossche Buik – 10 oktober 2020

“Vandaag een van mijn jeugdhelden ontmoet in @hetnoordbrabants-museum! Wat een geweldige verteller, acteur en kleinkunst zanger, die Edwin Rutten!”

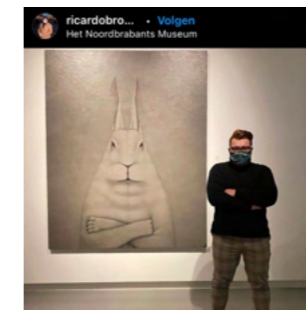
Juffrouw Janssens
– 27 februari 2020

“Visiting Het Noordbrabants Museum with the girls. And of course, they are drawing!”

Mathilde Pil – 15 augustus 2020

“Weer een indrukwekkende tentoonstelling met mondkap op!”

Financiële cijfers jaarrekening 2020

Balans (na resultaatbestemming)

ACTIVA

	31 december 2020	31 december 2019
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Museumcollectie	PM	PM
Deelcollectie bijzondere verwervingen	2.500.000	2.500.000
Inrichting museale en semi-openbare ruimten	726.627	968.836
	<u>3.226.627</u>	<u>3.468.836</u>
Vlottende activa		
<i>Vorderingen en vooruitbetalingen</i>		
Debiteuren	107.308	195.890
Omzetbelasting	201.507	300.273
Overige vorderingen en vooruitbetalingen	393.261	933.902
	<u>702.076</u>	<u>1.430.065</u>
<i>Liquide middelen</i>		
Kas	3.199	14.105
Bank	6.482.829	6.243.144
	<u>6.486.028</u>	<u>6.257.249</u>
TOTAAL ACTIVA	10.414.731	11.156.150

Balans (na resultaatbestemming)

PASSIVA

	31 december 2020	31 december 2019
Eigen vermogen		
<i>Bestemmingsfonds en reserves</i>		
Ambitiefonds	2.304.208	2.552.786
Het Noordbrabants Museum Fonds	1.696.182	1.437.458
Fonds (on)voorzienere risico's	584.189	-
	<u>4.584.579</u>	<u>3.990.244</u>
<i>Algemene reserve</i>		
Algemene reserve provinciale middelen	232.167	315.177
Algemene reserve museale middelen	155.785	213.503
	<u>387.952</u>	<u>528.680</u>
Totaal Eigen Vermogen	<u>4.972.531</u>	<u>4.518.924</u>
<i>Aankoopfonds</i>		
Aankoopfonds	132.603	1.248.355
	<u>132.603</u>	<u>1.248.355</u>
<i>Voorzieningen</i>		
Voorziening onderhoud	1.399.901	1.066.388
	<u>1.399.901</u>	<u>1.066.388</u>
<i>Langlopende schulden</i>		
Investeringsbijdragen inrichting	726.627	968.836
Overige schulden	1.400.000	1.450.000
	<u>2.126.627</u>	<u>2.418.836</u>
<i>Kortlopende schulden</i>		
Crediteuren	487.713	595.933
Overige schulden	1.295.356	1.307.714
	<u>1.783.069</u>	<u>1.903.647</u>
TOTAAL PASSIVA	10.414.731	11.156.150

Financiële cijfers jaarrekening 2020

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	<u>Rekening 2020</u>	<u>Begroting 2020</u>	<u>Rekening 2019</u>
BATEN			
Subsidies	5.023.365	5.077.300	4.962.172
Eigen inkomsten	2.268.986	3.381.020	4.594.534
TOTAAL BATEN	7.292.351	8.458.320	9.556.706
LASTEN			
Personeelskosten	2.299.393	2.883.100	2.602.520
Huisvestingskosten	2.639.842	2.749.700	2.782.431
Collectiekosten	1.854.329	107.200	654.552
Overige kosten	1.221.114	1.007.100	1.230.596
Activiteiten	1.346.687	1.315.000	1.999.057
Afschrijvingen	242.209	242.220	242.209
TOTAAL LASTEN	9.603.574	8.304.320	9.511.365
Resultaat HNBM BV	-12.269	0	-12.728
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-2.323.492	154.000	32.613
Mutaties reserves	2.182.764	-154.000	-52.351
RESULTAAT	-140.728	0	-19.738

De balans en de staat van baten en lasten zijn ontleend aan de jaarrekening 2020, waarbij op 14 april 2021 door HLB Van Daal Accountants een goedkeurende verklaring is verstrekt.

Bijlagen

Aanwinsten, bruiklenen en schenkingen

Aanwinsten

Gabriël Sterk
(Vleuten-De Meern 1942)
Voleur de Tournesols, 2003
(Inv.nr. 17895)

Ali Banisadr
(Teheran 1976)
Red, 2020
(Inv.nr. 17902)

Duitse school
Portret van Hendrik van Nassau-Breda (1483-1538), 1500-1525
(Inv.nr. 17904)

Vincent van Gogh
(Groot-Zundert 1853 – 1890 Auvers-sur-Oise)
Kop van een vrouw, dec 1884 - jan 1885
(Inv.nr. 17905)

Saftleven, Cornelis
(Gorinchem 1607 – 1681 Rotterdam)
Satire op de uittocht van de geestelijkheid uit 's-Hertogenbosch, 1629
(Inv.nr. 17906)

Keulse pot
Tabak- en snuifabriek J. Dieben-Kievits,
's-Hertogenbosch
(Inv.nr. 17936)

Keulse pot
Tabak- en snuifabriek J. Dieben-Kievits,
's-Hertogenbosch
(Inv.nr. 17937)

Jan Sluijters
(’s-Hertogenbosch 1881 – 1957 Amsterdam)
Boerderijen in Staphorst, 1915-1916
(Inv.nr. 17938)

Nicolaas Frederik Knip
(Nijmegen 1741 – 1808 's-Hertogenbosch)
Fruit, bloemen en een viool
(Inv.nr. 17939)

Fake Food Japan
Patatje Kapsalon, 2020
(Inv.nr. 17942)

Sigurdur Gudmundsson (ontwerp) en EKWC
(producent)
(Reykjavik 1942)
Bossche Bol, mouthwatering Dutch pastry,
2003
(Inv.nr. 17943)

Bruiklenen

Jan van Kessel I en Jan van Balen
(1626 Antwerpen 1679) en (1611 Antwerpen 1654)
Bloemguirlande met allegorie op de zonden in een cartouche, 1640-1650
(Inv.nr. 17894)
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Sector Kunstcollecties

Jean Baptiste Camille Corot
(Parijs 1796 – 1875 Ville-d'Avray)
La lisière du bois, 1870
(Inv.nr. 17897)
Uit particuliere collectie

Henri Fantin-Latour
(Grenoble 1836 – 1904 Buré)
Printemps, 1885
(Inv.nr. 17898)
Uit particuliere collectie

Suze Robertson
(1855 Den Haag 1922)
Meisje in gele jurk, lezend
(Inv.nr. 17899)
Uit particuliere collectie

Suze Robertson
(1855 Den Haag 1922)
Stilleven met appels en peren
(Inv.nr. 17900)
Uit particuliere collectie

Anton Mauve
(Zaandam 1838 – 1888 Arnhem)
Paarden bij een drenkplaats, 1871
(Inv.nr. 17901)
Uit particuliere collectie

David Teniers II
(Antwerpen 1610 – 1690 Brussel)
Keukeninterieur, 1650
(Inv.nr. 17907)
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Sector Kunstcollecties

Jan van Kessel I
(1626 Antwerpen 1679)
Vlinders en insecten, 1645-1679
(Inv.nr. 17908)
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Sector Kunstcollecties

J. Mostaert
(1465/1485 Haarlem 1552/1553)
Diptiek met portretten van Adriaen van den Broucke en Catharina Vranx, 1500-1549
(Inv.nr. 17909)
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Sector

Kunstcollecties

Peter Paul Rubens (toegeschreven)
(Siegen 1577 – 1640 Antwerpen)
Allegorie op de rechtvaardigheid, 1625-1628
(Inv.nr. 99.418)
Liberty Globus C.V., c.q. familie Albada Jelgersma

Anthony van Dyck
(Antwerpen 1599 – 1641 Londen)
Het huwelijksportret van George Villiers Duke of Buckingham en Katherine, Lady Manners, in volle lengte afgebeeld als Venus en Andonis
(Inv.nr. 99.419)
Liberty Globus C.V., c.q. familie Albada Jelgersma

Abraham Breughel en Luca Giordano
(Antwerpen 1631 – 1690 Napels) en (1634 Napels 1705)
Allegorie op de zomer, 1675-1700
(Inv.nr. 99.420)
Liberty Globus C.V., c.q. familie Albada Jelgersma

Michaelina Wautier
(Bergen 1617 – 1689 Brussel)
Vanitas: een bloemguirlande opgehangen tussen twee dierenschedels met daarboven een vlinder, 1652
(Inv.nr. 99.422)
Bruikleen particuliere collectie

Frans Ykens
(Antwerpen 1601 - 1693 Brussel)
A still life of summer flowers in a sculpted urn, a wicker basket of grapes, apples and pomegranates arranged upon a stone ledge, together with a basket and porcelain, 1675-1700
(Inv.nr. 99.421)
Particuliere collectie

Jan Sluijters
(’s-Hertogenbosch 1881 – 1957 Amsterdam)
Portret van Bernhard, circa 1930
(Inv.nr. 99.423)
Bruikleen particuliere collectie

Schenkingen

Jan Luyken
(1649 Amsterdam 1712)
De beeldenstorm van 1568
(Inv.nr. 17892)

Herman Heijenbrock
(Amsterdam 1871 – 1948 Blaricum)

De koffiebranderij van de P. de Gruyter Fabriek, Orthenstraat
(Inv.nr. 17896)
Schenking van Maurice en Liesbeth de Gruyter-Messelink

Zetel van de Commissaris van de Koningin, afkomstig uit de Statenzaal van de provincie Noord-Brabant
Schenking familie Kortmann
(Inv.nr. 17903)

Hendrikus Johannes (Henri) Knip
(’s-Hertogenbosch 1819 – 1897 onbekend)
Voorstelling van landhuis met dieren
(Inv.nr. 17910)
Schenking P. van der Laan en E.J. van der Laan-van Daalen

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
The Rocky road to Dublin (Bloomsday), 2003
(Inv.nr. 17911)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
Zonder titel (voorstudie muurschilderij Noordbrabants Museum met globe)
(Inv.nr. 17912)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
Zonder titel (Atelier?)
(Inv.nr. 17913)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
Zonnig Bossche Broek, 2003-2007
(Inv.nr. 17914)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
Zonder titel (verfkastje)
(Inv.nr. 17915)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
'Kunstverzameling', op de wand: duivenhokken, achterkamer: blz. uit 'De Asgrauwe', 2003
(Inv.nr. 17916)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
De Asgrauwe
(Inv.nr. 17917)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
Shakespeare & Cie, 1988
(Inv.nr. 17918)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
Come in, 2018
(Inv.nr. 17919)
Schenking Jan de Bie

Jan de Bie
(1946 's-Hertogenbosch 2020)
De Aleph in Utrecht, 2018
(Inv.nr. 17920)
Schenking Jan de Bie

Margriet Luyten
(Venlo 1952)
ék sal intens luister/ ek sal ook agter my luister/ ek sal met die pad af luister' (Antjie Krog), 2015
(Inv.nr. 17922)
Schenking Stichting Will en Jan van Hoof Fonds in het kader van de Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant

Margriet Luyten
(Venlo 1952)
Untitled, 1999-2000
(Inv.nr. 17923)
Schenking Stichting Will en Jan van Hoof Fonds in het kader van de Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant

Margriet Luyten
(Venlo 1952)
Untitled, 1999-2000
(Inv.nr. 17924)
Schenking Stichting Will en Jan van Hoof Fonds in het kader van de Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant

Margriet Luyten
(Venlo 1952)
Nachtverblijf - Slangenburg I
(Inv.nr. 17925)
Schenking Stichting Will en Jan van Hoof Fonds in het kader van de Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant

Margriet Luyten
(Venlo 1952)
Nachtverblijf – Val Joli III
(Inv.nr. 17926)
Schenking Stichting Will en Jan van Hoof Fonds in het kader van de Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant

Margriet Luyten
(Venlo 1952)
Night quarters – Berlin IV
(Inv.nr. 17927)
Schenking Stichting Will en Jan van Hoof Fonds in het kader van de Will en Jan van Hoof Kunstprijs Noord-Brabant

Hondenpenning Den Bosch uit 1889
Schenking particulier
(Inv.nr. 17928)

Zgn. zakheiligen, voorstellende Maria met Kind en de H. Jozef met Jezus, 1800-1900
Schenking particulier
(Inv.nrs. 17929-17931)

Set beschermende ziekenhuiskleding zoals gedragen op de Intensive Care van het Jeroen Bosch Ziekenhuis tijdens de Corona pandemie in 2020
(Inv.nr. 17932)

Marc Mulders
(Tilburg 1958)
The Moonlight Garden
(Inv.nr. 17933)
Schenking Geert van de Ven 2019, mede mogelijk gemaakt door Appèl B.V.

Jan Sluijters
(’s-Hertogenbosch 1881 – 1957 Amsterdam)
Baby
(Inv.nr. 17934)
Schenking May Scholte

Knuffel gebruikt bij knuffelberenjacht, ten tijde van Corona
(Inv.nr. 17940)

Hart Voor De Zorg T-shirt, 2020
(Inv.nr. 17941)

KLM-huisje nr. 101 'De Moriaan'
's-Hertogenbosch, 2020
(Inv.nr. 17944)

Toezicht en directie

Stichting Noordbrabants Museum wordt bestuurd volgens het raad-van-toezichtmodel. De stichting onderschrijft de principes en best practice-bepalingen uit dit model, zoals beschreven in de Governance Code Cultuur en past deze toe.

Samenstelling Raad van Toezicht

Leden van de raad van toezicht van de Stichting Noordbrabants Museum van 1 januari t/m 31 december 2020

voorzitter

De heer drs. Harry J.G. Hendriks

Voorheen CEO Philips Benelux en voorzitter Philips Pensioenfonds. Onder meer voorzitter raad van commissarissen CZ, lid raad van commissarissen Philips Electronics Nederland B.V., lid raad van commissarissen Faber Halbertsma Groep, lid raad van commissarissen Pala Groep, bestuurslid Stichting PSV Voetbal, bestuurslid Stichting "Ons Brabants Landschap", voorzitter Stichting Ondersteuning Nederlandse Bach Vereniging, lid board of directors Prorsum AG

vicevoorzitter

Mevrouw ing. Angélique J.M. de Vries-Schipperijn

CEO & EVP Northern Europe bij Salesforce, lid raad van commissarissen ICT Group N.V.

lid

De heer ing. Jacques A.J.M. van den Hoven

Voormalig lid van de raad van bestuur Heijmans N.V. Onder meer voorzitter van de raad van commissarissen Van Raak Staal Holding B.V. te Tilburg en lid van de raad van commissarissen Crown van Gelder b.v. te Velsen Noord

lid

Mevrouw drs. Nicole S.B. Delissen

Eigenaar Nicole Delissen, Bureau voor museaal management, projecten & advies, bestuurslid Stichting Behoud Moderne Kunst, voorzitter Stichting Uhambo Nederland

lid

Mevrouw drs. Titia M. Vellenga

Levenscoach, lid raad van toezicht Mauritshuis, lid raad van toezicht Drents Museum, voorzitter CODART Friends Foundation, bestuurslid Keys to Music Foundation

Bestuur

Directeur-statutair bestuurder van de Stichting Noordbrabants Museum

De heer dr. Charles C.M. de Mooij

Nevenfuncties

Voorzitter Stichting Vrienden van Het Noordbrabants Museum

Secretaris Stichting Bijzondere Leeropdracht Jheronimus Bosch

Bestuurslid Marggraff Stichting, Vught

Bestuurslid Stichting Archeologie, Bouwhistorie en Cultuur,

's-Hertogenbosch

Lid comité van aanbeveling Art Breda

Lid comité van aanbeveling Bosch Parade

Lid comité van aanbeveling Lustwarande Tilburg

Lid comité van aanbeveling Stichting De Tempel van Empel

Culturele samenwerking

Akademie der bildenden Künste, Wenen

ANWB

Bossche Kringen

Bossche Zomer

Brabant C

Brabant Remembers

Brabants Historisch Informatie Centrum

CJP

Club Goud

Cultureel Organisatiebureau Artifex,

Amsterdam

Cultuurstad van het Zuiden

Dat Wat Blijft, 's-Hertogenbosch

De Blauwe Engelen, 's-Hertogenbosch

De Volkskrant

Design Museum Den Bosch

DOCIS – Directeuren Overleg Culturele

Instellingen 's-Hertogenbosch

Erfgoed Brabant, 's-Hertogenbosch

Fontys Hogeschool, Tilburg

Galerie Jan van Hoof, 's-Hertogenbosch

Geesink Studio

Huis73, 's-Hertogenbosch

In Brabant

Internationaal Vocalisten Concours

Jazz in Duketown, 's-Hertogenbosch

Jeroen Bosch Ziekenhuis, 's-Hertogenbosch

JK Art Foundation

Kameraden Den Bosch

Katholieke Bond voor Ouderen

Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch

Kunstacademie AKVffSt. Joost, Breda/

's-Hertogenbosch

Kunstloc Brabant, Tilburg

LKCA

Museum Plus Bus

Museumvereniging

Nederlands Bureau voor Toerisme &

Congressen (NBTC)

November Music

Open Monumentendag

Opera Zuid

Philharmonie Zuidnederland

Quiet Den Bosch

Radboud Universiteit, Nijmegen

Stichting Bijzondere Leeropdracht

Jheronimus Bosch

Talent Factory

Theater aan de Parade

Theaterfestival Boulevard

Toonzaal, 's-Hertogenbosch

Van Gogh Brabant

Van Gogh Europe

Van Gogh Kerk, Etten-Leur

Van Gogh Museum, Amsterdam

Van Goghuis, Zundert

Vincent van Gogh Village, Nuenen

VisitBrabant, Oisterwijk

Vrije Academie

We Are Public

Wij Doen Dingen, 's-Hertogenbosch

Willem Twee, 's-Hertogenbosch

Alsmede de vele bruikleengevers in binnen-

en buitenland

Samenwerkingen met het onderwijs

Avans Hogeschool, 's-Hertogenbosch

Basischool 't Schrijverke, 's-Hertogenbosch

d'Oultremontcollege, Drunen

Fonds Merifin, beheerd door Koning

Boudewijnstichting

Fontys PABO, 's-Hertogenbosch

Gymnasium Beekvliet, Sint-Michielsgestel

JADS

Jeroen Boschcollege, 's-Hertogenbosch

Kindcentrum De Sprong, Rosmalen

Kindcentrum Het Stadshart,

's-Hertogenbosch

Kindcentrum Zuiderster, 's-Hertogenbosch

L.W. Beekmanschool, 's-Hertogenbosch

OBS De Bolster, Sint-Michielsgestel

Partners

Het Noordbrabants Museum bedankt alle partners voor hun steun in 2019.

Subsidiënten

Provincie Noord-Brabant

Stersponsors

Co-sponsors

Grondleggers

Businessclubleden

ABN AMRO MeesPierson
Amendt Advocatuur
Banning
Bossche Investerings Maatschappij (BIM)
Coffee3
Cox Groep
Ctac
De Twee Snoeken
Eduard Strang Verhuizingen
Enexis
Gasseling Search
Hands on ICT
Heijmans
Hesdo
Hizkia van Kralingen
Hof Hoorneman Bankiers
Hotel Central
Huijbregts Notarissen & Adviseurs
Jeroen Bosch Advocaten
Kuijpers
Labrys Reizen
LXA The Law Firm
Maison van den Boer
Mister Design
Ricoh Document Center Brabant
Simac Techniek
Snijders Advocaten
Trigion
Van Hoven & Oomen Rentmeesters
Vandervan Oriental Art
WBOOKS
Wédéflex Duurzame Daksystemen
Wienerberger

Hoofdsponsors

Rabobank

Renschdael foundation

Fondsen

Coovels Smits Stichting
Stichting Leye Fonds
Stichting N. van Ballegooijen Fonds

Bijzondere begunstigers

Ben en Jeanette Mandemakers-aan de Stegge
Boudewijn en Kristina Thuis
Dick Bosma en Joost de Jong
John en Patricia Groenewoud-Robeerst
Noor van de Ven-de Gruyter
Ton en Anne-Miek Nelissen-Hanssen
JK Art Foundation
Merifin Foundation
Stichting Van der Linden Fonds
Stichting Will en Jan van Hoof Fonds
Stichting Zandstaete
alsmede sponsors en begunstigers
die anoniem wensen te blijven

Colofon

Tekst

Het Noordbrabants Museum

Ontwerp

Zipper

Foto's

Bastiaan van Musscher
bymarjo
Jan-Kees Steenman
Joep Jacobs
Marc Bolsius
Peter Cox

Het Noordbrabants Museum
Postbus 1004
5200 BA 's-Hertogenbosch

hetnoordbrabantsmuseum.nl

